

Szenhááromság ünnepe után 18. vasárnap

► 2Móz 20,1–17

A szeretet törvénye

A vasárnap jellege

A *Liturgikus könyv* és az *Agenda* témamegjelölése erre a vasárnapra csaknem szó szerinti egyezést mutat: „Járjunk elhív(at)ásunkhoz méltó(an) szeretetben!” Az evangéliumi ige (Mt 22,34–46) a szeretet kettős nagy parancsolatában tárja elénk Jézus tanítását a törvény aljáról és lényegi üzenetéről, az Isten és a felebarát iránti szeretetről, majd pedig bemutatja Jézust mint Krisztust és Urat, aki nem csupán értelmezi, de be is tölti a törvényt.

Jánossy Lajos értelmezése szerint a levélbeli ige „azt mutatja meg, hogy miként jár a keresztyén hívó a tökéletességnek ezen az útján, amelyen a hú Isten népét megvilágosítva, megerősítve és megszentelve, állhatatosságban megtartja és vezet a Krisztus napjára. Krisztus kegyelme tölti be és teszi gazdaggá ezt az életet!” Ennek a vasárnapnak a fényében már szent várakozással és feszültségben, eszkatologikus távlatokkal tekintünk előre a kegyelmi idő vége felé (JÁNOSY 2008, 56. o.).

Amit a textusról tudni kell

A Tízparancsolat az isteni törvényadás központi eleme. Az egyiptomi fogságból való szabadulás után, a Sínai-hegynél Izrael néppé, Isten népévé formálódásának kezdetén hangzik el alapvetésként. Ezek a parancsolatok nem csupán történelmi dokumentumok, hanem időtlen útmutatók, amelyek segítenek eligazodni az emberi élet minden területén.

A mindennapi élet alapját jelentő etikai és vallási szabályrendszer az ókori héber vallás és kultúra számára. A Tízparancsolat fejezi ki azt a magatartást, amelyet Isten elvár a népétől.

Néhány pontja szoros kapcsolatban áll az ókori keleti kultúrák jogi és vallási szabályozásaival. Az asszír és babilóniai törvényekben is hasonló etikai és morális alapelvek jelennek meg. Ez mutatja, hogy az ókori Izrael nem volt izolált a világtól, hanem része volt egy szélesebb kulturális kontextusnak.

A Tízparancsolat és a további törvények segítték Izrael törzseinek közösségeit azonos értékrend kialakításában és egységesítésében. Ezek a szabályok hozzájárultak ahhoz, hogy az izraeliták identitása formálódjék és kialakuljon egy közös vallási és jogi keretrendszerben. A törvények nagy jelentőséggel bírtak az izraeli vallási gyakorlatban. Ezek az etikai és vallási normák meghatározták az istentiszteleti szertartásokat, az áldozatokat és a közösségi élet szabályait. Összességében a Tízparancsolat, Tíz Ige nemcsak vallási jelentőséggel bírt az ókori Izraelben, hanem jogi és etikai alapokat is szolgáltatott a közösségi élet számára, valamint hozzájárult a héber identitás és vallási gyakorlat formálásához és fenntartásához. Ezek az alapelvek messze túlmutatnak az ószövetségi koron, beépültek a nyugati jogi és etikai gondolkodásba, és a modern jogrendszer alapjai között is megtalálhatók. A hétköznapi életben a Tízparancsolat útmutatást ad arra, hogyan éljünk harmóniában Istennel és embertársainkkal. Az erkölcsi döntéseinkben, a munkahelyi etikában, a családi életben és a társá-

dalmi felelősségvállalásban is iránymutató. A modern világ kihívásai között is időtálló normákat kínálnak, amelyek segítenek megőrizni emberi méltóságunkat és közösségi értékeinket.

A perikópa megértése

A Tízparancsolathoz számos teológiai kérdés kapcsolódik alapvetően.

- *Isten kinyilatkoztatása és autoritása:* a Tízparancsolat közvetlenül Isten szavaként jelenik meg, ami hangsúlyozza Isten szuverenitását és a törvény isteni eredetét.
- *Az erkölcsi törvény egyetemessége:* a parancsolatok nemcsak Izrael népe számára lettek útmutatássá, hanem az emberi társadalom alapvető erkölcsi normáit képviselik.
- *A törvény és az evangélium kapcsolata:* a Tízparancsolat bemutatja az isteni törvény tökéletességét és az emberi képtelenséget annak teljes megtartására. Ezáltal a törvény szerepe, hogy rámutasson a bűnre és megváltásra szorult helyzetünkre, vezessen az evangélium felé, amelyben Jézus Krisztus beteljesíti a törvényt (Mt 5,17), és a megváltás, a bűntől való szabadulás örte és őáltala lett miénk.
- *A szeretet kettős parancsolata,* amely az evangéliumi igében elhangzik: Jézus összefoglalja a Tízparancsolatot a két legnagyobb parancsolatban: „szeresd az Urat, a te Istenedet” és „szeresd felebarátodat, mint magadat”. Ezzel rávilágít arra, hogy a parancsolatok forrása Isten irántunk való szeretete, és célja, hogy rávilágítson igazi valónkra, és segítsen a szeretet megélésére Isten és embertársaink iránt. Jézus szavai a felépült társadalom alapjait, kultúráját, lelkiességét érintik, és nem csupán a felszínen tetten érhető gyakorlatot, hanem mindazt, amiből ezek fakadnak. Ez pedig nehéz, konfrontatív helyzeteket idéz elő, amint azt gyakran látjuk az evangélium olvasása során.

- *A törvény betöltése és a keresztény élet:* a Tízparancsolat útmutatást nyújt a keresztény életvezetéshez, hangsúlyozva az istenfélelem és az emberek közötti hiteles kapcsolatok fontosságát. Az isteni parancsolatok nem elavult szabályok, hanem az életünk irányítói, amelyek segítenek megtalálni a helyes utat. A parancsolatok követése nem korlátozás, hanem az igazi szabadság forrása.

A Szentlélek munkája életünkben naponkénti bűnbánatra indít, és egyúttal hálaadásra is, annak az örömmel megélésére, hogy ismerhetjük Isten akaratát, és naponként törekedhetünk aszerint élni az ő dicsőségére és a körülöttünk élők javára.

Igehirdetési vázlat

Isten a megszólító, törvényadó Úr

A Tízparancsolat, amelyet Isten Mózesen keresztül adott, az emberi élet minden területére vonatkozó iránymutatást nyújt. Ezek az isteni törvények nemcsak az ókori Izrael számára voltak fontosak, hanem ma számunkra is a mindennapi élet alapját jelentik. Isten saját maga nyilatkoztatta ki ezeket a parancsolatokat, amelyek egyedülálló autoritással bírnak. Ahogy Isten kiszabadította Izrael népét az egyiptomi rabszolgaságból, úgy hív bennünket is, hogy szabaduljunk meg mindattól, ami a bűn rabságában tart minket, és éljünk gyermekeiként a világban a tőle kapott szabadság felelősségével, megújult életben. Isten megszólító üzenete itt közvetlen és személyes, amely kapcsolatot teremt közte és az emberek között, egyúttal megmutatja azt is, hogy ő a kezdeményező, a megszólító, akinek szavában erő van ahhoz, hogy változásra hívjon, változásra segítsen.

A törvény alapja a szeretet

Hazánkban, ahol a keresztény hit évezredek múltjára tekintve mélyen gyökerezik, az első parancsolat ma bennünket emlékeztet arra, hogy Isten iránti szeretetünk és tiszteletünk töltse be életünket. Ne

engedjük, hogy a mai korban is a hitet próbára tevő bálványok – mint a pénz, a hatalom vagy a hírnév – elvonják figyelmünket, elfordítsák életünket Istentől! Mi az, amit imádunk, és amire az életünket építjük, amiben a legnagyobb bizalmunk van? Fontos, hogy az imádatunkat egyedül Istenre irányítsuk, és ne tegyünk semmi más életünk középpontjává. Erősödjünk meg a szavainkkal és cselekedeteinkkel való tanúságtételben! Isten nevének tiszteletben tartása arra is emlékeztet bennünket, hogy életünkkel tükrözzük az ő szeretetét és igazságát. Ebben pedig benne van az odaszentelt idő szükségessége és fontossága. Az ünnepnap megszentelése nemcsak fizikai pihenést jelent, hanem elsősorban lelki megújulást, amelyre mindannyiunknak szüksége van.

A szeretet gyümölcssei a mindennapokban

A hétköznapi számos találkozási pontja családban, gyülekezetben, munkahelyen vagy bármerre járunkban számtalan kihívást és kísértést tartogathat. A gyülekezet közösségében, Isten közelében erőt és sokszínű, friss ötletet nyerhetünk arra, hogyan lehetünk tanúi Isten szeretetének a világban. Az élet alapvető érték, különösen fontos, hogy kiálljunk az élet védelme mellett, elutasítva az erőszakos cselekményeket, keresve az erőszakmentességet minden körülmények között. A házasság és a család védelme, valós segítése az egyik legfontosabb társadalmi feladatunk. A hűség és a tisztaság megőrzése a házasságban nemcsak a család stabilitását biztosítja, hanem a társadalom egészének egészséges működését is. A szülők tisztelete nem csupán a családi kapcsolatok megerősítését szolgálja, hanem a nemzedékek közötti tisztelet és szeretet fenntartását, továbbadását is. A becsületesség és az anyagi javak tisztelete alapvető erkölcsi követelmény. A lopás minden formája – legyen az fizikai tárgyak eltulajdonítása vagy szellemi tulajdon megsértése – rombolja a közösséget és aláássa a bizalmat. Az igazság és a hitelesség alapvető fontosságú minden emberi kapcsolatban. Az igazság iránti elkötelezettsé-

günk határozza meg hitelességünket, legyen szó akár személyes, akár közösségi szintről. A megelégedettség és a hála alapvető erények, amelyek megvédik szívünket az irigységtől és a kapzsiságtól. A gazdasági különbségek, életlehetőségek hatalmas eltérései nagy feszültséget okoznak, különösen fontos, hogy megtanuljunk értékelni azt, amink van, és hálásak legyünk érte.

Milyen nagyszerű lenne mindezeket s még ennél is többet, amit a Tízparancsolat magában foglal, megtenni a mindennapokban! Az isteni törvény szavának fényében őszintén rátekintve életünkre láthatjuk, hogy messze vagyunk mindentől. Lehetetlen erre a tökéletességre vagy akár csak a közelébe is eljutnunk. Ebben a lehetetlen helyzetben sem hagy magunkra Isten. Törvényének szavát is felhasználja arra, hogy a szabadulás helyéhez, szeretetének legmélyebb valóságához, Krisztus keresztyéhez vezessen. Itt gyógyul meg büntől sebzett életünk, s válik a törvény szava külső korlát helyett belülről fakadó őszinte törekvésé, hogy szavainkkal és tetteinkkel továbbadjuk a bennünk élő hit örömét és áldásait.

Illusztrációk

GONDOLAT

„Ugyanaz a Jézus, aki épp csak az imént utasította az ifjút a »jó Mestertől« az egyedül jó Istenhez, most maga veszi igénybe a teljhatalmat, hogy kimondja a végső szót és parancsot. Az ifjúnak fel kell ismernie: maga Isten Fia áll előtte. Jézusnak az ifjú elől elrejtett fiúsága volt az, amely őt tőle az Atyához utalta, mivel tökéletesen egyesítette magát Atyjával. Ugyanez az egység az, amely most magával Jézussal szólaltatja meg az Atya parancsát. Ennek félreérthetetlenül világossá kell lennie az ifjú számára, amikor Jézus követésre szólító hívását hallja. Ez a parancsolatok összefoglalása – az ifjúnak a Krisztussal való közösségben kell élnie, Krisztus a parancsolatok célja. Ez a Krisztus áll most vele szemben, és hívja őt.

Nincs többé kibúvó az erkölcsi összeütközés valótlanágába. A parancs egyértelmű: Kövess engem!”
(Dietrich Bonhoeffer: *Követés*)

VERS

Székely Magda: *Súlytalanság*

Alig valami dönti el
hogy ide vagy oda
kis mozdulatok súlytalanság
állapota

Alig valami ki a bátor
és ki a gyáva
honnét mégis a helyzetek
végső világossága

Weöres Sándor: *Vonj sugaradba*

Vonj sugaradba Istenem!
mint madár a fészkére, szállnék hozzád,
de látod, a rét örömei közt
elpattant a szárnyam csontja.
Végy kosaradba Istenem!
mint hal a horogra, sietnék hozzád,
de látod, a gyűrűző mélynek
rám-tekeredett ezernyi hínárja.
Lelkemet mért áztatod
maró-lúgban évek óta,
ha sose végzel a mosással?
Kondérodban a tüzes lé
minek fortyog körülöttem,
ha sohase puhulok meg?
Mit akarsz szöni belőlem,
ha mindig szétmállok, mint a szecska;
Gonoszaid megtérnek, de hozzám
sose jön el a te országod.
Szívemet kétféle húzás tépi,
egyre lyukasabb, egyre zavartabb –
ládd-e, sokszor már azt se tudom,
melyik a te horgod zsinogje
s melyik a mélység inda-köteléke.

Vonj hevesebben! ön-erőmből
nem jutok én soha hozzád.

Felhasznált és ajánlott irodalom

- BONHOEFFER, Dietrich 1996. *Követés*. Ford. Böröcz Enikő. Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya, Budapest,
- CSERI Kálmán 2019. *Tízparancsolat*. Harmat Kiadó, Budapest.
- FABINY Tamás 2009. Tízszabadság. In: uő: *Ajtórésnyi zsoltár*. Luther Kiadó, Budapest. 131–137. o.

JÁNOSSY Lajos 2008. *Az egyházi év útmutatása*. Fraternitás Magyarországi Evangélikus Lelkészek Közössége, Veszprém.

ROSTÁNÉ PIRI Magda 2006. Szentháromság ünnepe után 18. vasárnap. 2Móz 20,1–17. *Lelkipásztor*. 81. évf. 10. sz. 388–389. o.

SZÉKELY Magda 2000. *Székely Magda összes verse*. CET Belvárosi Könyvkiadó, Budapest.

ZINK, Jörg 1996. *A megújuló Tízparancsolat*. Ford. Szabó Csaba. Kálvin Kiadó, Budapest.

■ SÜLLER ZSOLT